

6. Таривердиева М. А. Средневековая латынь – искусственный конструкт или «живой» язык? / М. А. Таривердиева // Индоевропейское языкознание и классическая филология – XII. Материалы чтений, посвященных памяти профессора И. М. Тронского. – СПб. : Наука, 2008. – С. 409-413.

7. Ушкалов Л. Творчість Григорія Сковороди в дзеркалі статистики / Л. Ушкалов [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/files/23/400Ushkalov.pdf>.

8. Філософія освіти : [навчальний посібник] / за заг. ред. В. Андрущенка, І. Передборської. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 329 с.

9. Цимбалюк Ю., Кобів Й. та ін. Біблійна мудрість у латинських афоризмах українською та англійською мовами : [науково-навчальний посібник] / Ю. Цимбалюк, Й. Кобів. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 410 с.

10. Шевченко-Савчинська Л., Балашов К. Давня література: з полону стереотипів / Л. Шевченко-Савчинська, К. Балашов. – К. : «Медієвіст», 2012. – 116 с.

11. Юнак. Д. О. «Миф или Действительность». Исторические и научные доводы в защиту Библии / Д. О. Юнак [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://nauka.bible.com.ua/mif/>.

Summary

Kudinova Olga. Latin Christian texts in the paradigm of modern national education.

In the article deals with the actual problems of teaching Latin language in modern national educational space. The ontological, linguistic, aesthetic aspects of the study of Latin Christian texts are considered. It was proven that the cognition of «word of God» in Latin promotes the formation and education of human individuality not only as Homo Sapiens and Homo Lingualis, but also as Homo Moralis.

Key words: Latin, Middle Ages, European culture, Christian texts, education.

УДК 821.161.2.09:323.1(477)Штонь

Володимир Кузьменко

БРАНЕЦЬ НЕСПОКОЮ: НА ПОШАНУ 75-РІЧЧЯ ГРИГОРІЯ ШТОНЯ

Стаття присвячена аналізу життєвого і творчого шляху письменника й літературознавця Григорія Штоня. Розкривається специфіка літературно-критичної діяльності митця. Зокрема, висвітлюються вузлові проблеми його монографій, статей, літературно-критичних нарисів про українських письменників-класиків та сучасних авторів.

Ключові слова: письменник, науковець, літературно-критична діяльність, стаття, монографія, есе.

Свого часу Микола Хвильовий, завершуючи «Одвертий лист до Володимира Корняка», щиро проголосив насамкінець: «Хай живе дух неспокою!» З великою радістю прийняв ці слова, по суті, з «листа у вічність», адресованого «І мертвим, і живим, і ненарожденним землякам своїм...», наш сучасник Григорій Штонь. Прийняв і зробив їх своїм особистим гаслом. З цим гаслом він прагне пройти все своє життя. І ніяк не може уявити себе без нього і нині. Рішуче ніяк! Філософськи насажене художнє письмо Г. Штоня – зразок високого бароко серед сучасної масової літератури, численні його студії, створені в жанрі «рухомої естетики», полемічні виступи в пресі, на радіо й телебаченні ось уже не одне десятиліття перебувають на

вістрі часу, збурюють поточний літературний процес, точно означуючи його фарватер, застерігають від зумисно вимурованих гребель і водоспадів. І сьогодні, коли вітчизняна культура кинута на поталу дикому ринкові, а влада неспроможна ухвалити законів, які б забезпечували українській книжці, телебаченню, пресі, культурі загалом правовий пріоритет «на нашій – не своїй землі», Григорій Штонь залишається бранцем неспокою.

Водночас досі ще в науці про літературу немає спеціальних студій, присвячених висвітленню життєвого й творчого шляху митця, зокрема його літературно-критичної діяльності. Отже, актуальність дослідження спричинена гострою потребою осмислити літературно-критичний доробок Григорія Штоня, а також відсутністю спеціальної наукової студії з цієї проблеми.

Мета статті – проаналізувати специфіку літературно-критичних праць сучасного українського письменника й літературного критика.

Григорій Максимович Штонь народився 13 березня 1941 року в с. Вербовець Ланівецького району Тернопільської області у селянській родині.

У 1944 році його батько Максим Якович пішов на фронт. Маючи перед цим думку і про лісові та польові схорони. Про матір Євдокію Григорівну син розповідає багато різного. Переважає у цих розповідях наголос на твердості, упертості і непомірному владолюбстві, з яким син не боровся, а просто намагався, коли підріс, бути від нього якнайдалі.

Фронтіві рани і солдатська шинель та обмотки батька, як то кажуть, осовітили: для людей з лісу він став об'єктом поборів і навіть знущань. Це по-своєму драматизувало його під радянську щоденність, у якій невдовзі з'явився ще й колгосп. Тоді ж багато односельців були везені до Сибіру, звідки стали йти листи про добру платню, що підтверджували часті посилки тим, хто залишився «на свободі». Серед вивезених був і батько Євдокії Григорівни і її братова з доньками, які погодилися Максима Яковича з сім'єю у м. Осінніми Кемеровської області прийняти. Так у 1950 р. Відбувся відрив Григорія Штоня від первинної духовної його плаценти – українського села.

Батько Григорія мав від природи добрий голос, яким здобувся навіть на певну славу: читав у церкві «Апостола», співав у хорі. Згодом в Осінниківській церкві йому було запропоноване місце псаломщика. Ще раніше шахта дала йому непогане барачне житло, після чого вербовецькі хату, хлів і льох вже можна було продавати. Поїхала це робити мати із сином, який буквально виплакав безбілетний (під нижнім сидінням загального вагона) проїзд до Тернополя, а звідти – до села, звідки повертатися «на Сибір» навідріз відмовився. Так і жив з 1951 по 1955 рік у тітки Марти, потім повернувся на три роки до батьків і знову втік до тітки Марти, з хати якої після короткочасного життя в Новосибірську й пішов у 1960 році до армії.

Свій «жульєнсорелівський», або «растіньяківський», чи, радше, шлях «радченківський» до підкорення провінціальним юнаком стародавнього Львова Григорій Тонь розпочав досить рано. Однак батькова професія (він на той час уже був священиком) і родинне сибіряцтво принесли певні життєві ускладнення: до армії і після армії його не взяли до Львівського університету, зате наступного 1964 року він вступив на навчання до Дрогобицького педінституту. Дрогобич, власне, і став філологічною колискою Григорія Штоня, хоч був юнак у ній дитям «підкидним», бо російська мова й література на російському відділенні, на якому він, середньостатистичний «росіянин», випускник однієї із сибірських шкіл, навчався, зусиль для вивчення практично не потребували.

Після закінчення педінституту у 1968 році пропрацював кілька років організатором позакласної та позашкільної роботи в середніх школах № 8 та № 3 Дрогобича. А в 1970 році вступив до аспірантури при Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР у Києві. Це, до речі, його, філолога російського, перетворило на філолога українського, після чого російський шкільний атестат і ним зобумовлена професія вже ніколи про себе не нагадували.

Потім було навчання в аспірантурі, захист дисертації – кандидатської (1975), згодом – докторської (1998), майже тридцятирічна праця в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, де він останні роки був заступником директора інституту з наукової роботи.

На посаді професора кафедри історії української літератури та шевченкознавства Київського університету імені Тараса Шевченка з 2000-го року і донині Г. Штонь знайшов ще одне застосування численних своїх талантів, ставши непоганим лектором і педагогом. Студенти його шанують і прочитані ним курси історії української літератури XIX ст. вважають одними із кращих.

Науковець живе в поетові, а поет збурює вченого. Що на що тут впливає – сказати важко. Адже поети – немов сполучені судини: ніхто не живе окремо, в «ізоляції». І в літературній діяльності Г. Штоня різноманітні впливи, традиції та нові віяння співіснують упродовж усього творчого шляху вченого й письменника, причому незрідка в різні періоди його життя домінує то одна, то інша тенденція.

Г. Штонь однак не належить до тієї рідкісної когорти митців, які постійно відчують потребу в теоретичному осмисленні своєї творчості і не любить пояснювати виникнення того чи іншого власного задуму, поетичної строфи, рядка, або окремого слова, як це почасти роблять інші його колеги в літературі. Зате Г. Штоня-критика завжди цікавила творчість самобутніх авторів як у вітчизняному письменстві, так і в європейському. У його літературно-критичному доробку – чотири монографії: «Становлення нової людини і літературний процес» (1978), «Анатолій Дімаров: Літературний портрет» (1987), «Романи Михайла Стельмаха» (1985) і «Духовний простір української ліро-епічної прози» (1998); низка «штрихів» до життєпису видатних українських і європейських митців сучасності, сотні статей, рецензій, есеїв, присвячених поточному художньому процесу та ролі й місцю в ньому українських письменників різних поколінь.

Своє літературне учнівство Г. Штонь вважає не вартим нічиєї уваги, крім його власної. Перша наукова стаття дослідника «Три романи: людина і війна» і (вона ж) перша публікація в академічному журналі «Радянське літературознавство» (1973, № 5) стала вислідом – і реалізацією! – мрії про літературну й фахову рідномовність. Була вона також «актом чи то причастя, чи долучення до змістів, яким беззастережно вірив» [5, с. 55]. Ішлося в статті про вже названі романи: «Людина і зброя», «Вир» і «Дикий мед». І про те, що з їхнього художнього духу та духовного сенсу молодий науковець долучив до власних скрижалей віри. Причому, – назавжди. Як назавжди запам'ятав Учену раду Інституту літератури, на якій головний редактор згаданого академічного часопису І. О. Дзевєрін уважно читав, час від часу скидаючи очі на автора-початківця, Г. Штонем упізнані жовтуваті (службовий тодішній папір) сторінки. А по закінченні Ради опинився враз поруч і сказав: «Стаття піде. Я її (це правда!) майже не правив. Змінив тільки назву» [5, с. 55].

Серед основних завдань літературної критики як однієї із складових літературознавчої науки – «давати ідейно-естетичну оцінку творам письменників, показувати їхнє місце в літературному процесі доби, розкривати позитивні й

негативні якості» [1, с. 12]. У цьому аспекті цікавою видається літературно-критична діяльність Г. Штоня.

У літературно-критичному нарисі «Анатолій Дімаров» Г. Штонь розкриває характерні особливості художнього стилю прозаїка, головні етапи його творчого шляху. Автор дослідження зупиняє увагу не лише на окремих творах Дімарова, а й розглядає романи та повісті митця у висхідній їхній цільності і взаємообумовленості на широкому тлі літературного процесу 70-80 рр. ХХ-го ст.

Критик відзначає ту обставину, що у гроно талановитих майстрів української прози повоєнного часу ім'я Анатолія Дімарова вписувалося повільно й важко. Принаймні, офіційне його визнання припізнилося на два десятиліття, коли брати за точку відліку 60-ті роки, впродовж яких одна за одною виходили частини роману «І будуть люди» (1964, 1966, 1968). Лише за останню – «Біль і гнів» (1974, 1980) автор був удостоєний Державної премії імені Т. Г. Шевченка.

Феномен дімаровського стилю, на думку Г. Штоня, має дві виразні ознаки: глибоко народний психокolorит і пов'язану з ним оповідність вираження через слово і в слові. Недарма найулюбленишим жанром письменника в роки творчої зрілості стали ним у прозі узаконені «історії» – сільські, містечкові, міські – себто художні структури, де авторство розчиняється в матеріалі, що виповідає себе «сам».

З творчого доробку А. Дімарова критик виокремлює роман «І будуть люди», який, на його думку, досить детально унаочнює, що ж саме – коли не здобув, то з усіх сил беріг – і зберіг! – наш проріджуваний революцією та громадянською війною, сортований колективізацією й смертно вдарений голодомором українець у тому минулому, од якого найлегше було б раз і назавжди відмовитися.

Однак у такому разі постає закономірне питання: а ми ж тоді звідки? Та звідти ж, звідки десятки дімаровських героїв, що, переживши голодомор, не втратили віру в людей і віру в краще майбутнє для своїх дітей і своєї Вітчизни.

У монографії «Романи Михайла Стельмаха» критик дослідив романістику відомого прозаїка в її зв'язках з творами багатьох інших майстрів слова, для яких тема села – провідна. Творча інтерпретація її М. Стельмахом розглядається як один з яскравих виявів гуманізму й народності українського художнього письменства.

Впродовж 1993-1995 рр. у видавництві «Либідь» побачила світ фундаментальна праця «Історія української літератури ХХ століття». Перша в Україні праця такого роду була створена співробітниками відділу української літератури ХХ ст. Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (які становили головний корпус авторського колективу на чолі з В. Г. Дончиком) на цілковито нових засадах. Серед співавторів концепції згаданого видання був також і Григорій Штонь. Його перу належать «ключові» для роботи розділи: «Проза (40-50 й 60-80 рр.)» у першій і другій частинах праці, в яких вдало поєднуються необхідні «оглядовість», повнота і проблемно-концептуальний підхід. Майстерним відтворенням постатей українських письменників позначені інші розділи: «Улас Самчук», «Михайло Стельмах», «Григорій Тютюнник», «Анатолій Дімаров» та ін.

Перевага «Історії української літератури ХХ століття», порівняно з восьми томним 1967-1971 рр. та двотомним 1987-1988 рр. виданнями, полягає не лише в тому, що вони були, так би мовити, працями перехідного часу – від застою в нашому суспільно-літературному житті з його закостенілими догмами – до процесу поступового створення справді об'єктивної картини історичного розвитку української літератури. Що ж до «Історії української літератури ХХ століття», то головна її прикметна особливість – повнота і об'єктивність викладу, уникнення кон'юнктурної

заангажованості. Ґрунтовні дослідження літературного процесу М. Жулинського, І. Дзюби, В. Дончика, Михайлини Коцюбинської, М. Наєнка, Г. Штоня, відомих літературознавців українського зарубіжжя Ю. Шевельова (США), Я. Розумного (Канада), І. Кошелівця (Німеччина) та інших учених в Україні й поза нею, що репрезентують різні школи й альтернативні традиції, стали надійною базою відповідних розділів у новому навчальному виданні. У ньому персонально розглядалося близько 200 українських письменників, причому переважна більшість з них подавалася «портретно» і в історії літератури вперше. Автори цього видання керувалися єдиним критерієм добору письменницьких імен та творів – суто естетичним. Іншими словами, в «Історії...» немає жодного з митців, хто був би включений або не включений до курсу з міркувань політичних або ідеологічних. Композиція «трикнижжя» логічно відповідала запропонованій у ньому періодизації літературного процесу.

Скомпонувавши таким чином матеріал, автори видання до того ж внесли свою лепту й у вирішення складного питання – періодизації літературного процесу ХХ століття. В усіх попередніх підручниках та посібниках з історії української літератури новітнього часу ця проблема вирішувалася однозначно: запропонований російськими вченими П. Виходцевим, С. Петровим та іншими умовний поділ історії російської літератури механічно переносився на український ґрунт. Ось і зарясніли в навчальних посібниках з історії українського письменства новітнього часу мистецькі здобутки «періоду боротьби за перемогу соціалізму в СРСР» тощо.

Запропонована авторським колективом «трикнижжя» періодизація літературного процесу докорінно відрізняється від попередніх варіантів. На перший погляд, вона тісно пов'язана із суспільними чинниками. Але періодизація історії вітчизняного письменства ХХ ст. має тут цілком реальне підґрунтя, бо відбиває три етапи в розвитку української літератури у новітній період. І трагічна їх особливість у тому, що кожен з описуваних етапів при загальному прогресі художнього слова закінчувався не на висхідній точці, а, навпаки, на штучно зорганізованому занепаді.

У посібнику визначені такі етапи: перший – цілковито охоплює процес кінця 1916-1917 рр., але певною тою чи тою мірою – і попереднього півтора десятиліття; другий – 1940-1950 рр.; третій – 1960-1980 рр. та художні явища найновішого часу початку 90-х рр. ХХ ст.

«Сімдесят з лишком літ воював більшовизм проти літератури та науки про неї. Та сама природа художньої творчості, попри все, не дала себе покалічити: імунітет її значно порушено, але не атрофовано. Тепер у літератури й літературознавства нові умови й обставини, і нові випробування» [2, с. 491], – такими словами завершується заключний том фундаментального «трикнижжя».

За навчальний посібник «Історія української літератури. ХХ століття» (К., 1993-1995) Г. Штоню разом із В. Дончиком, М. Наєнком та ін. в 1996 р. присуджена Державна премія ім. Тараса Шевченка. Поява цієї ґрунтовної праці стала значним надбанням усього українського літературознавства.

Монографічне дослідження «Духовний простір української ліро-епічної прози» (1998) Г. Штонь присвятив аналізу вітчизняного прозописма ХІХ–ХХ століть в якості явища неподільного на сегменти з однозначною їх історичною практикою у часі, що спонукав чи був просто причетним до їхньої першоз'яви. Цим часом автор небезпідставно вважає усе минуле українського народу, котрий якраз ліро-епічному різновиду прозового мислення передав виплекану впродовж віків мову, а з тим і художньо-духовні її скарби, які цей народ формували й берегли.

Загальноцивілізаційна вартість наголошених скарбів у монографії розглядається на доволі широкому філолого-філософському тлі: праці Гегеля, О. Потебні, М. Бердяєва, М. Гайдеггера, К. Ясперса, К. Юнга разом з літературно-критичним спадком Д. Чижевського, С. Єфремова, М. Зерова, Ю. Шереха є органічною складовою авторських міркувань про художній феномен «українського реалізму», його духовну ауру та націєтворчий зміст.

Не можна обійти увагою і гостро полемічні виступи Г. Штоня, присвячені творчості Олеса Гончара. Романістика прозаїка і, зокрема твір «Людина і зброя», як уже було сказано вище, стали своєрідним «євшаном-зіллям», тим каталізатором, який пришвидшив процес остаточного переходу дослідника-русиста в рідномовну літературну стихію. У багатьох своїх статтях Г. Штонь неодноразово підкреслював, що художні образи, створені О. Гончарем, виявилися духовними відкриттями епохи. Письменник О. Гончар, на думку критика, взяв на себе роль повноважного представника часу перед майбутнім, яке судитиме про нас колись так, як ми тепер судимо про покоління героїчних сорокових літературними постатями Брянського, Черниша, Шури Ясногорської та інших персонажів прозаїка.

Разом з тим Г. Штонь-критик, особливо в своїх виступах початку 90-х рр. ХХ-го ст., наполегливо обстоює тезу про те, що «культура навчительсько-наслідувальна – ось найбільший на сьогодні ворог України». Нині ми канонізуємо Гончара, письменника справді високообдарованого, але не настільки великого, щоб бити йому поклони і призивати тим свого лоба до звички бути перманентно синім, а завтра? Може, Дроздові? А післязавтра комусь з отих, хто кожного з літераторів вважає щонайменше злочинцем? Бо навіщо ще хтось, коли є я? Критик ідентифікував це як більшовизм. Вульгарний з найвульгарніших, хоч би які євангельські цитати його обрамлювали.

З подібними думками Г. Штонь виступав також із трибуни письменницьких зібрань. Чи усвідомлював критик, що він теж може помилятися? Думаю, що так, однак у полемічному запалі, бувало, перебирав, як кажуть, куті меду. І в цьому емоційному вихлюпі теж проявлялась його непоступлива вдача. Як і кожному з нас, Г. Штоню, зрозуміло, властиві певні упущення. Проте ніхто й ніколи не зможе сказати про нього, що він був нещирий у своїх творах чи вчинках.

Стаття «Аскеза стилю» (2001) написана на основі рецепції критиком стильового контексту прозової спадщини Григора Тютюнника. Виходячи з думки, що «стиль – це людина» і, зосібно в конкретному випадку, людина-митець, автор звів розмову про ті чинники людськості Гр. Тютюнника, що в мистецькій царині даються взнаки найбільше, – про проблему *внутрішнього*, тобто органічно духовного еквіваленту народу. На думку критика, феномен Григора Тютюнника (не братів-Тютюнників, не шістдесятництва, а саме Григора, який прийшов у літературу, як приходять на прощу) у сповідності, або молитовності. Чи в тому і тому одночасно. Дарма, що митець був атеїстом, чи пантеїстом, але «тільки не вірником, що за кожним словом хреститься, згадує Бога» [4, с. 298]. Автора статті захоплює в Гр. Тютюнникові «енергопрохідність душевного тепла із слова у слово, із образу в образ, із ситуації в ситуацію»; вміння «знати і бачити в людині людину і якнайшвидше про неї почати розповідати». Саме про людину, а не, скажімо, про хмари, зорі, руки, зморшки – себто той псевдо-народницький реквізит, на якому багато хто робив собі ім'я.

А багато хто й нині цим «реквізитом» знову підторгує, не маючи за душею крім слів нічого. Слів незрідка навіть гарних, тоді коли «досить слів всього лиш

сповідних». У Гр. Тютюнника, як гадає критик, Слово аскетичне «не тому, що воно художньо бідне, а тому, що *художньоюсповідне*» [4, с. 302].

Доповнює портрет Гр. Тютюнника стаття «Еней» (2010). Це радше «штрих-спогад» до літературних профілів багатьох письменників (у тому числі й Гр. Тютюнника), змальованих у «певних формах колективізованого письменницького побуту», в атмосфері «спілчанської харчевні “Еней”, що була розташована поруч з колишнім будинком ЦК КПУ. Теперішній аналог «харчевні», на думку Г. Штоня, – «є тим самим, що й спілчанське життя – грою у зміст без самого змісту».

Пригадуючи «письменницьке» кафе «Еней» тих часів, коли частим гостем бував тут Гр. Тютюнник, критик зауважує, що останній незрідка зачаровував присутніх своїм співом. Серед найбільш шанованих мелодій і слів пальму першості довго тримала запущена автором «Трьох зозул з поклоном» в сердечний «обіг» «Летіла зозуля...»: «У його виконанні це був шедевр, який легко уявити кожному, хто чув грудну його вимову, оркестровану інтонаціями, щедро розкиданими в його ж оповіданнях» [7, с. 14].

Стаття «Стус: народництво, модерн, інтелігенція» (2004) стала відгуком на монографію Дмитра Стуса про мистецький феномен батька – «Василь Стус: життя як творчість». На думку критика, запропонована в монографії версія життя поета-страдника (життя, яке не закінчилося, а, можливо, тільки розпочинається) є рубіжною: книга забирає Стуса в України нинішньої і робить його громадянином України всечасної, де феномен Стуса-людини й Стуса-митця розумно співіснуватимуть. Автор статті вважає, що ця оформлена під карну справу книга, де її герой потрактовується не як «в'язень історії, а як реформатор (ніби всього лиш себе в собі) уперше інтерпретує творчість поета з опертям не на патріотику чи постмодерністські всілякі кальки, а на культуру Стусового єства, “пропальпованого душею й пером людини, яка знала і знає про батька те, чого не дано знати іншим. Але дано *спізнати*”» [3, с. 11].

Присвячує критик свої студії творчості таких українських письменників-сучасників, як Р. Андріяшик, І. Чендей, Р. Федорів, В. Дрозд, В. Яворівський, І. Жиленко, М. Воробйов та інші.

Поезія Ірини Жиленко («Пані Іра», 2010), на думку дослідника, напрочуд щира, розкута, натхненно радісна; вона жива своїми першовідкриттями. Основою відкриття Г. Штонь вважає життя минулого й сучасного, зафіксоване в образних деталях, свіжий словник поетеси. А головною ознакою відкриття – антологічну неповторність цілого.

Поетичний доробок мисткині критик порівнює з щебетом синички. Вітально куди могутнішим за каркання ворон, стрекіт сороки. Без цього метафоричного щебету, гадає Штонь, не існує весни, провісником якої в українській поезії стали саме невеличкі книжечки «не залітної, а питомо київської поезопташки Іри, чия духовна енергетика неспівмірна з усім тим, що про любов до України, її людності наговорено в риму й без неї літературними її сучасникам» [6]. Цим самим критик не протиставляє поезію Жиленко поезії, приміром, Ліни Костенко, В. Симоненка і навіть В. Стуса. Це, як він гадає, явища не паралельного, не взаємодоповнювального, а різного ряду, позаяк віршем Ірини Жиленко промовляє жіноче єство, а не жіночий чи чоловічий розум, у якого безліч спонсорів.

Для кожного українського поета чи прозаїка, критика чи літературознавця, про якого пише Г. Штонь літературно-критичні студії, рецензії, есеї, точно визначається «діагноз», своєрідне місце серед інших авторів у літературному процесі.

Літературно-критичні праці Г. Штоня, присвячені творчості українських письменників, становлять значний інтерес не лише для літературознавців і критиків, а й для широкого читацького загалу, і потребують систематизації та вивчення.

Художній простір творчості Григорія Штоня вибудовується на ґрунті провідних принципів геополітичного світобачення, багатоаспектно зреалізованих у концептуальних літературно-критичних працях. У прозових та поетичних творах митця, у його літературознавчих есеях, у критичних статтях, розвідках, рецензіях та виступах формується перманентний діалог автора з українськими та європейськими митцями, із самим собою, своїми героями, читачем, різноманітними соціальними, культурними та мистецькими дискурсами, із сучасною йому добою.

Список використаних джерел

1. Галич О. А., Назарець В. М., Васильєв Є. М. Теорія літератури : [підручник] / О. А. Галич, В. М. Назарець, Є. М. Васильєв [за наук. ред. О. А. Галича]. – 2-ге вид. – К. : Либідь, 2005. – 488 с.
2. Історія української літератури ХХ століття : у 2 кн.: 1960-1990-ті роки : [навч. посібник] / за ред. В. Г. Дончика. – К. : Либідь, 1995. – Кн. 2. – Ч. 2. – 512 с.
3. Штонь Г. М. Стус: народництво, модерн, інтелігенція / Григорій Штонь // Книжник рев'ю. – 2004. – № 20 (101). – С. 10-11.
4. Штонь Г. М. Аскеза стилю / Григорій Штонь // «Прийшов, щоб не розлучатися...»: На пошану 70-річчя Григора Тютюнника : [наук. зб.] / [упоряд. М. М. Конончук]. – К. : Твім інтер, 2005. – С. 296-303.
5. Штонь Г. М. Автопортрет / Григорій Штонь // Слово і Час. – 2006. – № 3. – С. 53-58.
6. Штонь Г. М. Пані Іра (Ірина Жиленко) / Григорій Штонь // Українська літературна газета. – 2010. – 11 грудня. – № 25 (31). – С. 8.
7. Штонь Г. М. «Еней» / Григорій Штонь // Українська літературна газета. – 2011. – 14 січня. – № 1 (33). – С. 14-15.

Summary

Kuzmenko Volodymyr. The captive of anxiety: in honor of the 75-th anniversary of of the birth of Gregory Shton.

The article is dedicated to the analysis of life and creative work of Gregory Shton, the writer and specialist in literature. It uncovers the specifics of literary and critical work of the creator. In particular, the key problems of his monographs, articles, literary and critical essays about Ukrainian classic writers and contemporary authors are highlighted.

Key words: writer, scientist, literary, and critical work, article, monograph, essay.